

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hercvles Prodicivs Sev Principis Jvventvtis Vita Et Peregrinatio

Pighius, Stephanus Vinandus

Coloniae, 1609

Pompæ. Equestris. Descriptio. Qvam. Illvstrissimvs. Princeps. Ivliæ. Cliviæ.
&c. Dvx. Carvlvs. Fridericvs. In. Campvm. Prodvxit. Lvdis. Festivis. Post.
Coronationem. Serenissimi. Hvngariæ. Regis. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13033

POMPÆ. EQVESTRIS.

DESCRIPTIO. QVAM. ILLV-
STRISSIMVS. PRINCEPS. IVLIÆ. CLIVIÆ. &c.
DVX. CARVLVS. FRIDERICVS. IN. CAMPVM.
PRODVXIT. LVDIS. FESTIVIS. POST. CORO-
NATIONEM. SERENISSIMI. HVNGARIÆ. RE-
GIS. RVDOLPHI. AB. AVSTRIA. FACTIS.
XXVII. SEPTEMBRIS. ANNO. CHRISTIANÆ.
REDEMPTIONIS. c15 DLXXII.

LIBELLVS. AGONOTHETIS. NOMINE.
PRINCIPIS. IVVENTVTIS. PORRE-
CTVS. AB. HYPSETASTE.

I A in clyti certaminis qui iudices
Adestis, & sublimiter præcellitis.
Intrare quem videtis aptè Trossulum
Pompa decorum nobili caelestium
Equestris ordo PRINCIPEM suum vocat.
Adscribere hunc certantium consortio.

Fasere linguis, atque plausum huic reddere.
Stirps, & genus, studia & honesta postulant.
JULIUM nunc CLIVIMONTIUM vocant.
Quis ergo sit, & unde, nomen indicat.
Iam ultimis a finibus Venisse non
Piget, bicornis Cassè findere ardua ubi
Rhenus Bataëica incipit, patris petens
Nereï reôsere ampla regna, & naufragos
Britannicos sin. JULIUM vocat
Istri binominis videre Martias
Ripas, & insequi non segniter vias
Quis clara VIRTUS ad coronam provocat,
Et præmiis HONOS onustus perlicit.
Quos sequitur impiger palastram ad nobilem:
In qua Decer, Fas, Fortitudo dextera,
Laburq; solers offerunt Victoriam.
Captare quam cordatus EUBULUS iuber,

Dd 3

Cello

Collo illius monile qui charum dedit,
 Quod si sua secretè rumpit cornua
 Superbia, ac livoris anxii impetum.
 Calcarq; iungit HYPSETASTES arduus,
 Per alta corde prapeti qui curssat,
 Sordeis relinquens putidas socordibus.
 Iam fulgidi candore terga clauditis
 Gemelle CASTOR & gemelle CASTORIS,
 Sacerrimi, atque amabiles pulli Iovis,
 Amor perennis mutuus Vos sidera
 Dubiis secunda rebus usq; Pignora
 Fraternal amoris ampliora reddite.
 Vestra nunc eia candidatum PRINCIPEM
 Virtute, Honoris ad trophæa ducite.

UM Illustrissimus Carulus noster in istis Coronationis Hungaricæ ludis inter sui ordinis principes cum personatorum pompa suis impensis instructa prodire in campum cuperet; eâ hac prima vice voluit tali inventionis adornari argumento, ut videretur esse illius ætati, conditioni, & statui quam aptissima. quæ sub aliena quidem persona ipsum tamen designaret & instrueret. Nimirum, ut ex argumenti atque inventionis excellentia non solum honoris, sed & doctrinæ fructum aliquem percipere pro tantis impensis, alioquin inutilibus, posset: atque etiam omnis nobilis iuventus argumenti dignitate ad virtutis amorem excitari. Non igitur Pantalabi scurræ vel ridiculi Philistionis mimos visum est imitari, vel Amadisii aut aliorum muliebria aut ociosa figmenta producere in theatrum; sed ex ipsa veteri Romanorum politia ac disciplina depromere argumentum non ineptum ei placuit. Considerans enim ætatem, conditionem ac statum suum Princeps noster, profectò quàm aptissimè suscepit personam equitis Romani adolescentis: qui deposita prætexta puerili (quod anno ætatis XVII. ex veteri instituto facere consueverant) & accepta toga pura juvenili, semet incipit applicare disciplinæ militari, & negociis civilibus: quemadmodum quisque nobilis adolescens facere debet. Sumpsit insuper congruum dignitatis titulum, Principis scilicet iuventutis, ad quem aspirare tum illi decorum erat. Is etenim in or-

Eques Romanus.

Princeps iuventutis.

in ordine equestri titulus amplissimus esse solet. Sic etenim Perseus Macedoniae rex apud Livium lib. XLII. de suae victoriae gloria jactans in concione militari, victos, ait, Romanos equites illos principes juventutis, equites seminarium senatus: inde lectos in patrum numerum, consules inde & Imperatores creari dicens. Et M. Tullius in oratione quadam, cujus nunc non memini, L. Dominum Ahenobarbum vocat juventutis principem, tanquam maximae expectationis juvenem. Atque in oratione pro P. Sulla, L. Torquatum principem & signiferum juventutis honoris causa nominat: quod studium suum in rempublicam Catilinario in tumultu clarissime demonstrasset inter equites Romanos. Hunc itaque titulum postea Imperatores Romani mutata reipublicae forma pro suis tantum filiis usurparunt, ut honoratissimum pro juventute nobili: quod quidem Augusti primum auspiciis coeptum fuisse constat. qui cum pueros nepotes duos ex Julia filia sibi adoptasset, translatosque in Juliam domum mutatis nominibus Cajum & Lucium Caesares appellasset; eos tenera adhuc aetate in equestrem ordinem rettulit: qui mox ab eodem ordine clypeis aureis, hastisque puris donati, & PRINCIPES JUVENTUTIS appellati sunt: quemadmodum nummi tunc cusi, atque veterum marmorum elogium multa testantur, & ex Tranquillo, atque Dione Cassio colligimus. Augusti exemplum deinde Claudius adoptato Nerone, ut auctor est Tacitus, & alii plures Imp. sequuti sunt, sicut ex Caesarum nummis, & titulis liquet. Jam quia lege theatralem cautum erat, ut primo die certaturi transveherentur cum pompa sua personati per spectaculum, seseque judicum tabulis inscribi fictitio nomine curarent: placuit Carulo nomen JULIVS, & cognomen CLIVIMONTIVS, à tribus praecipuis provinciis paternis: quarum Julia nomen à Julio Caesare habere dicitur. Ut igitur haec digne instrueretur persona cum comitatu suo perapto; nec non exquisito debitoque cultu exornaretur, atque supellex fieret ad argumentum accommodata; uti curam gerent, suis familiaribus mandavit. qui communicato consilio totam pompam ordine justo personis ad rem maxime facientibus, ac apparatu vestium symbolorumque convenientissimo instruere & adornare decreverunt, hoc modo sequenti & ob has causas. Non vestiatur Princeps juven-

*Imperato-
rū filii Prin-
cipes juven-
tutis ut di-
ci ceperint.*

*Principis
in virtutis
habitus.*

*Leonis Vig-
lantia.*

Zona.

*Bulla au-
rea.*

tutis pacis habitu, quemadmodum in Augusti denariis expressos videmus Cajum & Lucium Cæsares togatos cum clypeis & hastis puris: sed quia prodire debet in campum, sit equester & in habitu militari: quemadmodum videmus in nummis aliis antiquis apparere principes. In armis itaque refulgeat albus, ut videatur candidatus esse virtutis & honoris. Paludamentum illius imperatorium more Romano sit purpureum, sic & equi candidi phaleræ purpureæ: ut potius imperet, seseque regat verecundæ rationis, quàm violentæ potestatis prætextu. Galeam habeat cum bucculis, & ornamentis suis forma antiqua, cujus conus, ex quo cristæ exurgunt, sit aureus leo vigil, & sedens ad saltum faciendum. Cujus tale simulachrum hieroglyphicum signat vigilem curam, atque promptum ad captandas occasiones animum. Quia leonem sic sedentem oculis apertis dormire nonnunquam ferunt, & clausis vigilare. Somni etenim parcissimi est, solumque hoc animal ex recurvos ungues habentibus simul atque natum est, cernit; ut Ægyptiorum sacerdotes physiologi volunt. Atqui Manethon Ægyptius ad Herodotum scribens tradit, opinione multorum leones omnino insomnes esse. quam improbat sententiam Aristoteles, incredibile putans animal ullum esse perpetua in vigilia posse. Etymologici sanè leoni nomen *πρωγὸν τὸ λαῶν*, quod videre & considerare est, inditum affirmant. In lorica & sagi militaris thorace pulchra facies appareat humana; ut memor sit benignitatis & clementiæ, quæ maximè principem virum decent. Sub pectore zonam purpuream nodus constringat Herculeus. Notat etenim Zona, teste Seneca, verecundiam ingenuam, atque temperantiam; quæ forti continentiae nodo firmatæ virtutes coercerent animorum impetus pravy, & cupiditates noxias. In virgata fasciâ purpurea pendeat ab ejus collo aurea bulla non vanæ significationis: quæ forma humani cordis esse debet, Macrobio teste; nec non concava, ut quid in ea claudi, conservarique possit. Erat autem apud Romanos in usu continuo dumtaxat pueris: scortia libertinis, & ingenuis aurea vel argentea, sicut ex Asconio Pædiano, & aliis manifestum fit. Quapropter & M. Tullius in Verrinis dicit bullam cum toga prætexta ornamentum esse pueritiæ; nec non indicium atque insigne fortunæ.

fortunæ. Indicabat quidem materia fortunam ac conditionem pueri, forma verò debilitatem immaturæ illius ætatis; cuius vigor tenellus ac quasi momentaneus est, uti nascens ex stillicidiis inflata vento in aquis bulla. Quàm igitur puerilis ætas indigeat cura consilioque alieno, docet bullæ forma, & ipsum nomen, Græcæ vocis allusione id ipsum significante, βύλη namque consilium est, quod à corde & pectore promanat. Deponebatur deniq; & Laribus consecratur, cum adolescentiam ingressi prætexta posita togam puram sumerent anno ætatis XVII. ut pulchrè Persius ostendit de seipso canens:

*Cum primum pavido custos mihi purpura cecidit,
Bullaq; succinctis Laribus donata pependit.*

Hanc verò resumebant auream solo die suo solemnibus vi- *Bulla triū-*
ctores principes triumphum acturi veluti frenum quoddam *phalis quid*
contra insolentiam & superbiam: quæ vitare obscurareque *notet.*
gloriam & verum honorem solet, cum hæc eos moneat imbecillitatis humanæ. Rursus tanquam scutum quoddam contra inimicam invidiam; quæ felicitates & successus illustrium hominum impetere semper consuevit. Includebant itaq; tunc congruentia adversus hæc remedia vel amuleta quædam: quemadmodum & in bulla nostri Principis claudi volumus. In qua conservetur hæc curta supellex. Infans nudus qui admonebit imbecillis, atque egenæ nativitatæ nostræ; alæ binæ, quæ inconstantiam fortunæ; & clava Herculis, quæ continuos vitæ labores indicabunt. Cal- *Amuleta*
varia deniq; his adjuncta, signum erit certissimæ mortis. *contra invidiam, superbiam & insolentiam.*
Quæ in memoriam hisce tesseriis reducta poterunt non esse efficacia adversus superbiam & invidiam remedia. Addantur parerga in bullæ superficie. Ab una facie Palladis caput, præsidis sapientiæ malorum omnium victricis: & ab *Pallus Victoria.*
altera imago ipsa Victoriæ cum pulcherrimo Platonis dicto docentis omnium optimam esse sui victoriam:

ΤΟ. ΝΙΚΑΝ. ΕΑΥΤΟΝ. ΠΑΣΩΝ. ΝΙΚΩΝ. ΑΡΙΣΤΗ.

Hæc quidem Principis juventutis panoplia, comitumq; vestitus omnes decenter exornentur florum ac frondium elegantia pictura tanquam encarpis Vitruvianis, aut topiario quodam: ut indicetur ætas florens principis adolescentis, à quo fructus sperari potest. Intermisceantur insuper *Leonis capita.*
leonum aurea capita, præsertim in baltheis, gladiatorum ca-

capulis, ocreis, & equorū phaleris, ac frenis: ut adsit memoria magnanimitatis, ceterarūq; virtutum istius animalis.

Restat clypeus quem sequens in equo phalerato principem puer lancearius à tergo geret, de cuius ornamentis postea dicemus.

*Chorus.
Musæ.
Saliorum
habitus.*

Instructo jam tali apparatu, juventutis Principi comitatus addendus erit aptus, ac non indecens. Introducet pompam omnem ex lege theatri melicorum chorus pedestris, quem vellemus institui ex Musarum personis cum istæ sint primæ magistræ rationis, virtutis, ac honoris. qui si forte displicebit propter varietatem apparatus. imitentur Saliorum vestitum musici versicoloribus tunicis, ac trabeis fibulatis, & sint accincti baltheis, ac gladiis, atque tegantur eorum capita galericulis versicoloribus acuminatis, quos apices appellabant. Quali ferè in habitu Romæ Salii. quotannis mense Martio sacrâ Marti Gradiuo suo pompam tripudiando per urbem ducebant: quam Livius lib. primo, Plutarchus in Numa, ac Ovidius in Fastis memorant latius. Noster autem chorus non cum ancilium plausu Martem Mamuriūve canat; sed variorum instrumentorum cum symphonia pompam suam ad modulos certo pede traducat spondæos, anapæstosve pyrrichis aut tribrachis: rursum Molossos aut Pæonas epitritis, vel proceleumaticis aptè miscendo. Eidēq; curæ sit imprimis ad symphonia suæ mensurâ progredi: quo pompæ sequentis equi libratis itē passibus ad concentū numerosq; quadrupedando videantur incedere. Sic etenim Martium quid Princeps juventutis in campum ac certamen adferet, atq; imitabitur Thraces Cræteses aut Lacones illos veteres, qui musicorum instrumentorum ductu ad modos atq; mensuram inibant olim prælia.

*Virtus &
Honos.*

*Eubulus
& Hypse-
tastes.*

Chorum sequetur deorum equestris pompa cū Principe & suis asseclis hoc ordine. Primi sint Virtus & Honos quos contiguis in ædibus sacris Romanus coluit: ea quæ ratione à M Claudio Marcello constructis, ut non nisi per Virtutis pateret ad ædem Honoris aditus. Sola namque Virtus nos ducere ad verum honorem potest. Sequentur horum asseclæ heroes. Eubulus Virtutem, & Hypsestastes Honorem, quorum ille bono consilio, hic autem magnanimitate, ac sublimium rerū indagatione præstat. Post hos sequetur ipse Princeps in campum procedens, optimis principis munus,

nitus. cui præferant hastas erectas Eubulus & Hypsetastes & subserviant comitenturq; certaturo vel currenti ad circulum omnes: ita ut ei aliquando à Virtute porrigatur hasta, nonnunquam ab Eubulo, nonnunquam ab Hypsetaste: quæ numina conatus honestos omnes plerumq; prospere credebantur. Ab his igitur non indecenter illi subministrabuntur hastæ, quæ apud antiquos inter alia multa solebant imprimis significare vim efficacem virtutis, aut divinæ potentiæ, dum justum expedit conatibus effectum. id eoq; in magna religione apud veteres erant hastæ, qui deorum suorum dextras iis ferè semper armarunt: significantes effectum ac potentiam rerum in eorum manibus esse. Quin etiam illas ab initio pro diis ipsis cultas fuisse, Sex. Pompejus Trogus, & Plutarchus auctores sunt.

*Hasta quid
significant.*

Jam verò dictarum personarum hic erit habitus ac vestitus. Virtus stola vestiatur & bis cincta sit: nimirum castula sub mammillis & zona succingatur supra coxas. Nec multum ultra genua dependeat stola: quæ sit ex viridi serico panno, atque adornetur florum ac ramorum aureorum pictura. Per hos etenim solent intelligere rationem, ac veram sapientiam, non secus ac aurum in tenebris lucentem. Quali cum ramo fingit Æneam Virgilius omnes obscuras inferorum, id est, vitiorum labyrinthos, Sibullæ, hoc est, divini consilii ductu sine periculo penetrasse. Caligulæ Virtutis sint ejusdem coloris atque picturæ: ut & ejus gressus dirigat sapientia: verum palla superior, atque etiam equi integumenta coloris sint cærulei, & felleis aureis plena ad imaginem sereni cæli, cujus item Limbus Zodiaci duodecim signis aureis ornabitur. Nam è cælo prodire Virtus dicitur, & suos cultores ad cælum ducere: cum Dei donum altissimi sit, scilicet ab eodem procedens Spiritus sanctus, ut pulchrè declarat D. Augustinus, in Joannis Evangelium scribens. Ejus ergo caput galea tegatur auro argentoque conspicua: propterea quod summæ sit virtutis, cogitationes, sensus, ac animum armare adversus vitia. Et quia duo præcipua ejus officia esse constat, contemplari scilicet ac venerari cælestia & divina, atque item indagare, curareque terrestria & humana: duos quoq; jam dictos colores ei attribuiamus: cæruleum ut cælo convenientem, ac viridem ut terræ: galeamq; Virtutis duobus laborum Herculis

*Virtutis
habitus, &
apparatus.*

emblem.

*Agricul-
tura studium.*

emblematicis insignire non absurdum judicamus. Ab uno galeæ latere exprimitur Hercules in Atlante monte deposita clava cælum humeris ferens, ac montē ascendens, in cuius cacumine Themis dea Terminī recti forma collocetur, quod emblemata designat virum bonum depositis vilibus curis ac laboribus cælestia meditantem, non tamen ultra quàm fas est, quod notant etiam lauri in cono galeæ rami expressi. Ab alio latere pingatur idem Hercules domans Acheloum taurum, ac cornua ejus rumpens: promergente sub tauri pectore fluvio, prosiliente serpente: atque emergentibus è terra spicis. Quæ fabula poetæ honoratum agriculturæ studium decantarunt, alterum virtutis officium, humanarum ac civilium rerum curam gerentis: Quemadmodum inter primos Hesiodus poeta Musarum instinctum utrumque suis libris est complexus: canens in Theogonia sua cælestis virtutis officiū: *ἐργολας* autem *ἐν οἷσιν* terrestris ac humanum, id est ipsam agriculturā: quæ allegoricè continetur item ars politica & civilis. Eo namque in studio laudatissimi atq; optimi olim principes semet solent occupare, suis pacem ac rerum omnium ad vitæ necessaria pertinentium copiam procurantes. Ideoq; etiam in cono galeæ visuntur spicæ coronæ & pomiferi rami. Serpens ac fluvius significant generationem rerum terrestrium in humido & motu consistere: atq; ipse bos agriculturæ laborem, guttæ ex cono decidentis influentiam corpus cælestium. Quæ omnia ad fertilitatem sunt necessaria. Geret sinistro brachio clypeum, cujus significationem exponemus postea suo loco. Dextera tenebit Virtus hastile, seu pilum Romanum, veluti etiam visitur in antiquis nummis. Vagina gladii cærulea erit, & notata aureis ramis fructiferis. Sed hæc de Virtutis habitu & ejus emblematicis ac symbolis dicta sufficiant.

*Honoris ha-
bitus & ap-
paratus.*

Honos dextrum Virtutis latus claudat, quia hoc honori semper dari solet. Et capite sit aperto, quemadmodum vulgo colitur, quia non tegi, sed ubique cognosci cupit. Coma ac facie pulchra juvenili, quia verus honor per se pulcherrimus est, nec unquam senescit, nec moritur. Caput ejus sit coronatum laurea corona, baccis aureis plena, quæ consilii supremi ac mentis divinæ est, omnia mala virtute expulperantis, atq; in bonū vertentis. Eademq; retro ligata sit lemnis.

lemniscis purpureis, quibus imperium signatur. Ideoque vocat illud ligaturæ genus Seneca capitis honorati vinculum. In fronte summa inter lauri folia resplendeat sol aureus, quia illustres & claros homines reddit Honoris favor. Resplendeat igitur vestitu ac habitu triumphali: quia summus ac divinus honor æstimari debet triumphus. Prodeat in tunica palmata punicea, & toga picta purpurea, quemadmodum triumphantes invehunt in Capitolium solent: quia colores isti reverentiam ac auctoritatem adferunt, imperium & potestatem designant. Jam palmæ fami aurei in tunica, victoriam malorum demonstrant: & in chlamyde, sive toga visuntur præmia virtutum omnis generis aurea. Quia Honos ipse virtutis labores digne compensat. Erunt autem præmia coronæ omnis generis; ut civice ex quercu, obsidionales ex gramine: laureæ & hederaceæ ingenii, consilii, ac doctrinæ honores: Clypei, hastæ puræ, armillæ, phaleræ, militaris fortitudinis insignia non desint. Nec etiam civilis virtutis ornamenta, sacerdotiorum scilicet, magistratuum, imperiique insignia: uti sunt litui, pateræ, tutuli, & apices sacerdotum: item fasces secures, sceptrum magistratuum. Honores enim semper appellarunt sacerdotia & magistratus antiqui. Denique caligæ & equi tegmina colore sint purpureo, & iisdem ornamentis reluceant, quibus Honoris toga. Neque ineptum erit utrosque & Honoris & Virtutis equos aureis insignire Medusæ capitibus: quæ, ut poëtæ fabulantur, homines in saxa mutare solebat, & significat reverentiam & admirationem summam in stuporem usque, quam Virtus & Honor secum adferunt. Manu dextra geret pilum, ut Virtus; & sinistro brachio clypeum, de cuius emblemate seorsim postea loquemur. Gladii vagina sit purpurea, & coronis atque lauri ramis aureis distincta propter causas jam dictas.

Eubulus & Hypsetastes sint facie virili matura, eodem ferè vestitu ac forma. Sint eorum capita tecta, eo quod secreta debeant esse gravia consilia & magni conceptus. Et tegantur galericulis albis: ob mentem puram, & cogitationes candidas, quæ solæ Virtutem & Honorem quærunt. Ad sint plumæ, ut intelligatur expeditam mentis celeritatem in magnis consiliis requiri. Purpureo reliquo sint habitu, ob auctoritatem & vigorem ejus coloris. Sic item equorum tegmina

*Honos vir-
tutis præ-
mia*

*Eubuli &
hypsetastes
habitu &
apparatu.*

gmina coloris sint purpurei. At chlamydes five paludamenta utriusque flavi atque aurei coloris : qualis solet esse in spicis ac fructu maturo. Maturitas enim requiritur in consilio, & magno conceptu. Distinguantur tamen hæ personæ suis notis. Eubulus geret ante pectus latum & album cor, in cuius medio depingetur caput Medusæ : consilia enim bona debent esse candida & aperta : quæ idcirco secum adferunt auctoritatem & reverentiam omnem. Hypsetastes ostendat in pectore cor amplum & alatum cum Jani bifrontis capite : ut significet magni animi cogitationes admodum altè volare : sed adesse quoque debere summam providentiam, præterita ac futura prospicientis Jani. Et cor illud amplum significare solet prudens consilium & magnos conceptus. Unde & Ennius poeta Sex. Ælium Pætum sapientissimum, & juris consultissimum appellavit egregiè cordatum : ut testatur Cicero Tusculanarum primo. Gladiorum vaginæ sint item purpureæ, & distinguantur iisdem notis Medusæ & Jani, propter causas jam dictas.

*Equitum
transvectio.*

Castor & Pollux dii servatores ac tutelares generosæ juventutis habebantur. Ideoque Romani equites quotannis in eorum honorem Idibus Quintilibus (quo die ancipiti in prælio contra Latinos visi sunt inter equites Romanos, & ingens adferre momentum ad præclarissimam victoriam) coronati ac donis suis militaribus insignes, nec non splendidissimo in habitu trabeati, sacra cum pompa transvehique per urbem solent. Primum ab æde Martis per portam Capenam pergentes ad Honoris & Virtutis ædem : deinde per forum Romanum ad Castoris & Pollucis, ac denique in Capitolium ad Jovis optimi maximi templum scandentes pompæ sacrisque finem imponebant : quemadmodum Livius, Dionysius Halicarnassæus, Valerius Maximus, & alii plerique memoriæ prodiderunt. Auctorem istius pompæ quidam perhibent fuisse Q. Fabium Rullianum in censura, cum tribus nobiliores rusticas à libertinorum ac sordida pauperum fece purgasset, eandemque in quatuor humiliores urbanas rejecisset, ne quotannis, uti consueverat, dissidia & turbas in creandis magistratibus excitaret. unde Fabium Maximi cognomentum retulisse nonnulli prodiderunt : eo quòd discordiæ civilis fontem ratione tam facile sustulisset. Voluit itaque summus & prudens vir, ut nobilis juvenus, quem-

quemadmodum in ordinis ac honorum prerogativa, sic etiam virtute ac meritis infimam plebem antecelleret, Virtutem & Honorem serio coleret, atque imprimis Castorem & Pollucem. quorum vis sive numen, ut antiquorum fabulis persuasum fuit, expediebat imprimis germanam concordiam ipsissimamque synceram ac fraternam benevolentiam. eandemque non solum in civitatibus, verum etiam domi privatim quam maximè colendam per singulas familias Romani putaverunt. Unde & dii Penates à multis ipsi credebantur esse Castores. Vocantur autem dioscuroi, & finguntur esse nati ex summo Jove: quia summi numinis donum pax & concordia est: & ex uno ovo prodiisse gemellos fabulantur, quia sub uno tecto diligenter servanda concordia est. Forma & statura simillimi finguntur, nam paritate concordia fovetur. Alter tamen mortalis, alter immortalis fuisse dicitur: ut mutui inter eos beneficii locus esset, atque ipsi inter se imparitatem istam adæquare possent. Mutua etenim officia benevolentiam concordiamque generant immortalem. Itaque patrem Jovem rogavit Pollux immortalis, uti cum fratre Castore partiri divinitatis suæ sortem posset. Annuit votis ipsius Jupiter, atque ambos in cælo pares stellas esse iussit: quæ vicissim orirentur, & occiderent. Hesperum & Luciferum eas appellant nonnulli. Quidam Geminos esse in Zodiaco putant. Hinc est quod Homerus *ἰτεγενέες* Castora Pollucemque vocat, aitque diebus illos alternis vivere & mori. Est igitur summa atque immortalis hæc benevolentia vel concordia, quæ vitam ac mortem inter se partitur. Atque idcirco non ineptè sequentur principem, & à tergo custodiam agent: ut videatur pacem & concordiam secum quocunque ducere, simulque recordetur amoris mutui & fraternæ benevolentiae, quandoquidem unum ipse duntaxat fratrem habeat.

Jam habitus atque apparatus geminorum istorum fratrum interpretari fabulam, atque argumento nostro subseruire debet. Sint itaque magnitudine pares, personis, equis, ac vestitu quàm simillimi ob causas jam dictas. Vestitus omnis & ipsorum & equorum (quos albos esse vult Pindarus) sit planè niveus: nam sincerus debet amor esse, & candida con-

*Castorum
habitus &
apparatus.*

concordia. Limbis tamen purpureis prætexantur chlamydes, & equorum tegmina: quos limbos adornent alternatim ova argentea, & fulgura aurea Jovis eorum patris arma. In ovis singulis pingantur binæ stellulæ Castoris & Pollucis; oriens alter qui aureus erit: alter occidēs, qui niger. Quia nati ambo sunt ex uno ovo, sorte tamen, ut dictum est, dispari. In tegminibus equorum depingatur in viridi arundineo ferto cygnus: eo quod pater Jupiter sub forma cygni eos genuerit, ut habet fabula. Pileolos albos gerent in capite semisecti ovi figura, in quorum vertice summo luceant aureæ stellæ prominentes. Atque hoc habitu eos Romana religio coluit: ut etiam visuntur ubique in statuis, picturis, ac nummis, antiquis. Proinde pileatos eos fratres appellat Catullus poeta. Pileos eorum circudent coronæ similes ex calamo (quæ species minoris ac subtilioris est arundinis) contextæ. Qualibus coronis eos à Spartanis olim ornari solere scribit Aristophanis interpres: fortasse quod cygni eo fruticis genere delectentur. In dextris gerant pila Romana, quibus hastulis eos armat semper antiqua pictura. In gladiatorum vaginis argenteis depingantur aureæ stellæ. Clypeos ferant ovatæ formæ: de quorum symbolis nunc ordine suo dicemus.

Scuta & clypeos ordinavimus ad istam pompam ornandam quinque dumtaxat ob numeri mysterium, quod indicat corporis humani sensus omnes, & maximè principis adolescentis virtutum indigere clypeis. Quapropter duos Honori & Virtuti in principis attribuimus, tertium principi in medio, quem puer ejus geret, & duos reliquos à tergo Castori & Polluci. Neque id ineptè: nam Eubulo & Hypsetasti heroibus ipsa illustria & ampla corda in pectoribus clypeorum loco possunt haberi. Præsentissima namque in subitis periculis est defensio aut tutela cor animosum atque prudens.

*Principis
juventutis
clypeus.*

Principis juventutis clypeus forma sit rotunda, quales aureos vel argenteos ornatissimos, & magni ponderis cum hastis aureis, argenteisve puris equester ordo Principibus juventutis frequenter in honorem publicè solet dedicare. Eademque quoque forma circulari visuntur in antiquis denariis Caji & Lucii Cæsarum, quos M. Agrippæ filios Augustus sibi adoptaverat hæredes, & juventutis principes declarari

rari fecerat, ut monstrat ipse titulus in denariis adscriptus. Et à Dione Cassio scribitur lib. historiarum LV. dictorum Cæsarum post mortem clypeos illos aureos, quibus eos equester ordo decorarat, ipsis in honorem ac memoriam in curia fuisse suspensos. Principis autem nostri clypeus coloris erit argentei cum margine purpureo, qui distinguetur aureis leonum capitibus & rosis ob rationes in ejus vestitu jam antè adductas. In umbone medio synthema depingatur istud: Aquila nigra, fulmen aureum unguibus tenens à dextris: item vultur sive accipiter fulvus, cum diademate aureo in unguibus à sinistris. Quæ aves duo sceptrum inter ipsas decussatim posita contingant, quibus notatur concordia & confederatio potentiae. Aquila signat summum imprimis principatum, imperium, atque imperatorem: vultur in Etrusca disciplina, & auguriis Romanis inter alia multa, regem & regnum: quemadmodum etiam accipiter in literis Ægyptiorum hieroglyphicis, ut Orus Apollo testatur. Sic etiam imperii vim ipsam, fulmen istud Jovis; & diadema significant regnum. Collocetur jam supra sceptrum religionis in omni confederatione requisitæ character ara foco accenso relucens. Sub sceptris autem solis resplendens globus indicet favorum quasi divinum aliquem: quia sol caloris sui favore, favonioque nutrit, fovet, & auget inferiora cuncta, quæ è terris nascuntur. Itaque sub his omnibus exurgat ex uno quasi trunco quercus adolescens, ramis sex virescentibus insignis. E quibus duo superiores connexi colligantur, & fratrum duorum amorem mutuum demonstrent. Quatuor reliqui in amplum procrecant, & signent sororum numerum. Circumscribatur universo symbolo hic versus;

NOS. IVVAT. AVSPICIIS. MAGNORVM. ADO.
LESCERE. DIVVM.

Quæ verba vel possunt intelligi de Virtute, Honore, reliquoque Principis juventutis comitatu: vel, si placet, etiam de Imperatore, Rege Catholico, & aliis sanguine vel affinitate junctis principibus: quos omnes, cum & potentes & boni sunt, tam sacra scriptura, non minus quàm Homerus & alii poetæ deos divosque solent appellare: quia hoc omne bonum, quòd boni & potentes sint, à Deo veniat.

E c

Vir.

Virtutis clypeus.

Virtutis clypeus circulari sit item forma, cum hæc sit undecunque perfecta, Virtuti que respondens. Non etenim iusta, vel eximia dicebatur fieri sacrificia sine circulis: nec erant τέλεια, hoc est, perfecta, nisi circulus ex hostiarum sanguine in pateram religiosissime collecto primum aræ fuisset illinitus. Tunc denique sacrum τέλει δεικνύει, id est, perficere vel absolvere videbantur. Nec numen adorabant, votave nuncupabant ritè veteres ex Pythagoræ ac Numæ Regis instituto, nisi corporis in circulum vel orbem circumactum. Jam quia galeam Virtutis adornavimus, duobus Herculis laboribus, nunc tertium addemus in ejusdem clypeo: qui rectam atque felicem illius assequendam viam monstrabit generosis animis, cum maximè tales expâsis ulnis ad se pelliceat ipsa. Virtutis igitur clypeus viridis erit ob rationes ante memoratas. Et in eodem stet hieroglyphicon, Herculis draconem mactans pervigilem, qui ad aurea Hesperidum mala properantem impediēbat. Nam cum ipse per ærumnosas Virtutis vias toto orbe quævisset verum ejus fructum; hunc tandem in Hesperia vel occasu, id est, in senectute, repperit, ubi draconem custodem adversantem occidit, & aurea mala decerpit, hoc est, fructum veræ sapientiæ, quæ sola gloriæ immortalis, qui verus honor est, gustum dat. Nam ille draco Typhonis & Echidnæ proles centum capitibus, variisque vocibus valens, qui obstabat assidue (sicut ex mythologematum arcanis, quæ ad Ethicam spectant, discimus) vitium naturale est opinionum & affectionum humanarum: atque ipsa distrahens cura rerum fortuitarum, semper sapientiæ, fructuique ejusdem adversa. Qui draco primum mactandus est continuis virtutis exercitiis; & de siderio jam dicti fructus, impedimenta quæque sunt auferenda: quod non nisi magno cum labore fieri potest: cum homo sit suapte natura ad vitium valde proclivis. Itaque declarabimus hieroglyphicum istud tali versu:

AVREA. VIRTUTIS. MERCES. SVDORE. PARANDA. EST.

Honoris clypeus.

Honoris clypeus erit itè orbiculatus, ut Virtutis, ob eadem quas diximus causas. Ceterum color ejus sit purpureus, ut honori prorsus cōgruus. In hoc depictus refulgeat
Honos

Honos ipse, vehens in altum quadriga triumphali aurea
Principem virum, triumphalibus ornamentis vestitum,
cujus capiti supervolans Victoria coronam imponit, & cir-
cumscribatur.

VIRTUTE. AC. MERITO. INSIGNEIS. AD.
SIDERA. TOLLO.

Quod quidem allegorema demonstrabit verum effectum
Honoris, qui generosos spiritus per Virtutis viam progref-
sos evghit ad supremam excellentiam, & ad gloriæ coronam
immortalem. Itaque currus aureus triumphalis Jovi sum-
mo sacer, immortalem Honoris gloriam significabit. Non
enim homini mortali, vel ipsius M. Ciceronis judicio, major
honor contingere poterat, quam ut ipso Jovis curru equis
candidis, virtutum præmiis illustratus in Capitolium, deo-
rum domicilium, velut in Olympum posset invehiri. *Curru au-
reus Jovis.*

Castorum candidi & ovata forma pares esse debent cly-
pei, quia ut diximus pares & gemelli, atque ex uno ovo na-
ti finguntur. Cùm igitur significant amorem mutuum si-
mul natum, & æqualiter observatum, qui pacem & concor-
diam fovet, vel privatim domi inter paucos, vel inter ordi-
nes aut civitates publicè: dabimus his item paria symbola
fructuum, qui nascuntur ex hujus amoris virtute. Et erunt
hæc: Dexteræ invicem confertæ notent fidem ac securita-
tem, ut veterum numismata plura pulchrè demonstrant: nec
minus eleganter, ac breviter Maro poëta hoc uno versu: *Castorum
clypei.
Dextera
conferta*

Dat dextram, atq; animum presenti pignore firmat.

hoc est, securum reddit Achemenidem Anchises dando dex-
tera fidem. Huic characterisimo jungatur lyra, qualem Mer-
curius ex testudinis testa primus concinnaverat recens
Jovi ex Maja natus, nec in cunis manens, ut pulchrè canit
in ejus hymno Homerus. Hæc autem significat animorum
justam sympathiam, atque voluntatum suavem concen-
tum, rationis lege temperatum, ex quibus publicè & priva-
tim magnæ felicitates humanæ vitæ proveniunt. Jam dictis
symbolis addatur tertiū Amalthææ Nymphæ vel Copiæ dec
cornu cum annexo fulmine Jovis, qui Castorum pater at-
*Lyra Mer-
curii.
Copiæ cor-
na.*

E c 2

que

*Melissa quæ**Fulgur Io-
sis sereni.**Laurus.*

que bonorum omnium largitor habebatur. Nam quicquid lætum aut salutare terrarum orbi ac humano generi contingit, Jovis summi beneficium esse creditum est. quem fabulantur Græci poëtæ capram, cujus lacte nutritus infans fuerat, inter sidera transtulisse: cornu ejus alterum Nymphis nutricibus dono dedisse, velut officii præmium: & adjecisse facultatem, ut quicquid optarent deliciarum aut opum ad vitam beatè degendam; hoc omne ex eodem cornu sponte nasceretur, & largiter abundaret. Copiæ cornu igitur istud accipiunt à Jove Najades Melissæ, quas animas esse justas Porphyrius in antro Nympharum interpretatur. quæ sincera simpliciq̃ue religione numen placantes, cuncta ad beatam vitam necessaria feciliter adipiscuntur, ac imprimis pacem, & mentis tranquillitatem omni generis felicitatis fontes. Verùm enimverò fulgur Jovis Sereni portendere solet prosperos rerum desideratarum eventus. Cùm insuper aërem purget; imbresq̃ue concitet: volunt & fertilitatis atque salubritatis esse causam. Corona denique quæ cornu ipsum ac fulmen cinget, ejusdem sit argumenti ex triplici scilicet frondium ac fructuum genere concinnata; lauri scilicet, quercus & hordei. Ex quibus primus hominum cibus, primaq̃ue medicina fuit aureo illo Saturni sæculo, quemadmodum poëtæ veteres fabulantur: qui glandibus & aqua priscos patres victitasse canunt ante fruges & vineas inventas. Vix etiam sanctior olim aut efficacior lauro, laurive baccis ac foliis habebatur medicina, quam Apollini & Æsculapio propterea consecravit antiquitas. Quin à Romanis boni Genii planta vocabatur, persuasumq̃ue vulgo tum fuit, locum ubi laurus esset, neque à sacro ullo morbo, neque à dæmone pravo infestari, sicut in Collectaneis de agricultura, quæ Constantino Cæsari inscribuntur, legimus. Sed hæc de Castorum clypeis dicta sufficiant. quorum margines sive limbi purpurei sint, & alternatim hos exornent aurea fulmina, distinctaq̃ue stellulis binis argentea ova: quo Castorum vel Dioscurorum clypei videantur esse. Causas antè demonstravimus. Addatur symbolis versus hic proscuticus, vel votivus:

ADSIT. SANCTA. FIDES. FRATRVM. ET. CON-
CORDIA. FELIX.

Restat

Restat sextus clypeus ovata item forma, non tamen ad argumentum pompæ jam descriptæ pertinens, sed solummodo principi in usum gladiatorii ludi, vel duelli pedestris ordinatus. cujus umbo tegetur cordibus humanis summo ordine & congruentia sepi in modum contextis: quorum singula ejiciant flammulas aureas scintillantes. Circumscribatur hæc elogia:

*Clypeus
Principis
inventus.*

HIC. MVRVS. AHENEVS. ESTO.
BENIVOLENTIA. BVONISSIMA, GVARDIA.

Non potest esse tutius scutum, non magis fida in terris custodia, nec fortius propugnaculum ad principem defendendum, quàm amor, benevolentia civium, provincialiumque suorum. quorum corda si demereri, ac obligare sibi, suæque reip. poterit, atque phalangis sive testudinis militaris in modum connectere, & in pace unita conservare, semet reperiet securissimum, provinciasque suas felicissimas. Ideoque clypei limbum adornabimus pulchra coronâ variæ fœcunditatis florum ac fructuum extensa & suspensa ex cornibus aureis arietum. Per arietem enim antiqui intelligebant ipsam sapientissimè benignitatem Principis: cum appelletur dux gregis, & suos ipse nunquam deferat, sed ducatum semper exeuntibus à caulis in pascua, rursumque redeuntibus ad caulas præbeat.

Concordia

Aries.

FINIS.

Ecce

TESTI-